

19.4.2017

SMDno-2016-297
SM007:00/2016

Nuohouksen nykytilaa kuvaavia tilastotietoja

Tähän muistioon on koottu nuohouksen nykytilaa kuvaavia tilastotietoja. Tiedot ovat osa nuohouksen sääntelyn uudistamishankkeen valmisteluaineistoa.

Rakennusten lämmittämisen muuttuminen

Nuohousta koskeva sääntely on luotu aikana, jolloin rakennuksia lämmitettiin kiinteällä polttoaineella tai öljyllä. Tulisijojen käyttö rakennusten pääasiallisena lämmitysmuotona on vähentynyt maaseutumaisia alueita lukuun ottamatta. Sähkölämmityksen voimakas lisääntyminen 1980-luvulla on vaikuttanut kiinteän polttoaineen käyttöön rakennusten pääasiallisena lämmitystapana. Erityisesti taajamissa on siirrytty kaukolämpöön ja viime vuosina maalämmön käyttö on lisääntynyt tasaisesti.

Lämmitysaine	Vuosi					
	1970	1980	1990	2000	2010	2015
Kaikki rakennukset	837 948	934 845	1 162 410	1 299 490	1 446 096	1 505 138
Kauko- /aluelämpö	..	48 538	105 608	130 946	164 721	180 749
Öljy, kaasu	320 171	347 498	306 750	320 934	322 279	316 688
Kivihiili, koksi	24 328	11 794	8 753	7 986	6 983	6 789
Sähkö	41 872	178 707	357 743	455 752	554 368	578 568
Puu, turve	429 467	327 230	321 342	292 763	277 553	278 661
Maalämpö	3 397	21 667	46 014
Muu, tuntematon ¹⁾	22 111	20 578	62 214	87 486	98 525	97 669
%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kauko- /aluelämpö	..	5,2	9,1	10,1	11,4	12
Öljy, kaasu	38,2	37,2	26,4	24,7	22,3	21
Kivihiili, koksi	2,9	1,3	0,8	0,6	0,5	0,5
Sähkö	5,0	19,1	30,8	35,1	38,3	38,4
Puu, turve	51,3	35,0	27,6	22,5	19,2	18,5
Maalämpö	0,3	1,5	3,1
Muu, tuntematon ¹⁾	2,6	2,2	5,4	6,7	6,8	6,5 ¹⁾

¹⁾ Noin puolet rakennuksista, joiden polttoaine on 'Muu, tuntematon', on ns. kylmiä rakennuksia (ei kiinteää lämmityslaitetta), loput ko. luokasta ovat lämmitysaineeltaan pääosin tuntemattomia.

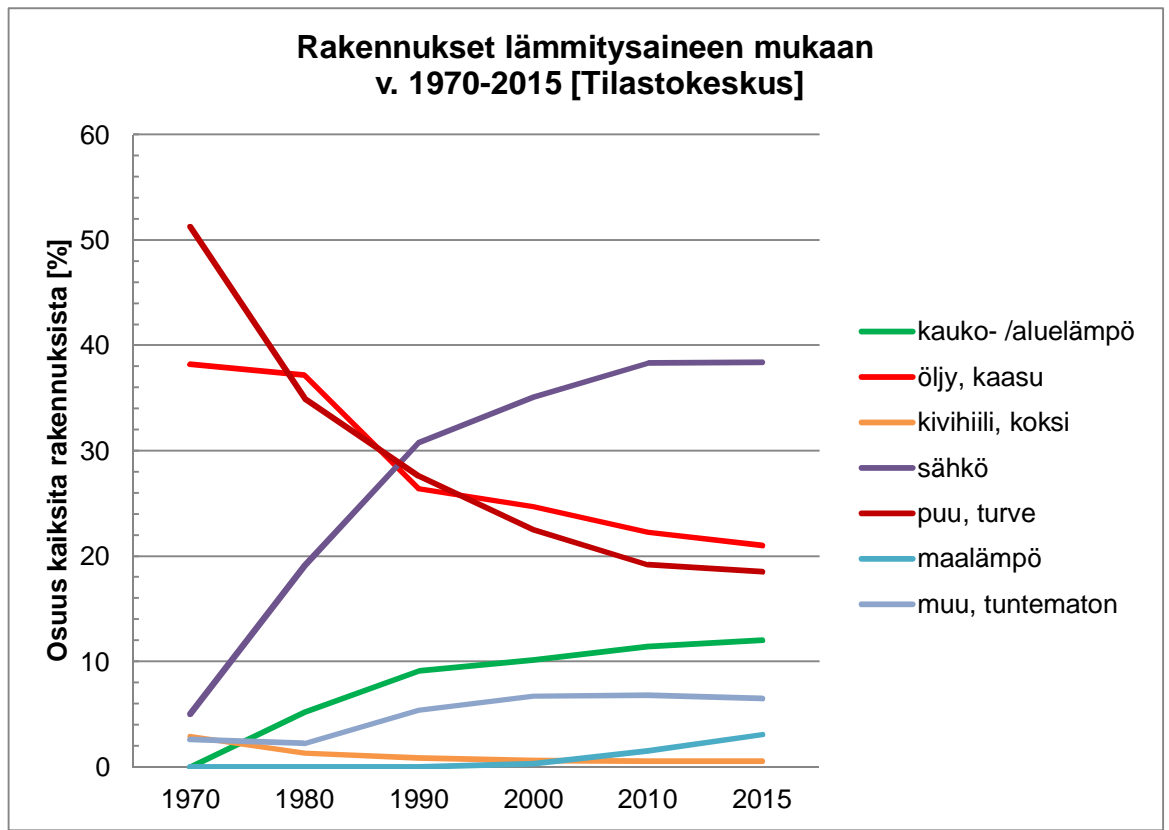
Taulukko 1: Rakennukset pääasiallisen lämmitysaineen mukaan

Lähde: Suomen virallinen tilasto (SVT): Rakennukset ja kesämökit [verkkojulkaisu].

ISSN=1798-677X. 2015, Liitetaulukko 3. Rakennukset lämmitysaineen mukaan 1970-2015. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 13.3.2017]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/rakke/2015/rakke_2015_2016-05-26_tau_003_fi.html

Kiinteistöjen nuohousvelvoite koskee tulisijoja, joita lämmitetään joko kiinteällä polttoaineella tai öljyllä. Kiinteitä polttoaineita ovat mm. puupolttoaineet (puu, pelletti, hake), turve ja kivihiili. Öljy voidaan jakaa joko kevyt- tai raskasöljyyn. Nuohousvelvoite ei koske kaasukäyttöisiä tulisijoja tai hormeja.

Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuonna 1970 lähes 90 % rakennuksista lämmitettiin joko kiinteällä polttoaineella tai öljyllä. Vuonna 2015 näiden rakennusten osuus oli enää 40 %. Kiinteän polttoaineen eli käytännössä puupolttoaineiden käyttö on vaihtunut pääasiallisesta lämmittämisestä lisälämmönlähteeksi. Kaupunkimaisilla alueilla tulisijoja käytetään pitkälti tunnelman luojina. Öljylämmitys pääasiallisena lämmitysmuotona on niin ikään vähentynyt suhteessa, mutta kappalemääräisesti se on nykyään lähes yhtä laajaa kuin 45 vuotta sitten.

Kuva 1: Kuva on piirretty taulukon 1 lukujen pohjalta (Tilastot>Asuminen>Rakennukset ja kesämökkit>2015>Liitetaulukko 3: Rakennukset lämmitysaineen mukaan 1970-2015)

Nuohottavat kiinteistöt

Nuohottavat kiinteistöt eivät sijaitse tasaisesti eri puolilla maata ja myös nuohoustarpeessa on maantieteellisiä eroja. Harvaan asutuilla alueilla käytetään tulisijoja taajamia enemmän. Nuohousalan Keskusliiton mukaan Suomessa on noin 3,5 miljoonaa nuohottavaa tulisijaa. Pelastuslaitosten mukaan nuohous tulisi tehdä vuosittain noin miljoonassa kiinteistössä.

Pelastuslaitoksilta vuonna 2013 kysytyjen tietojen mukaan piirinuohousalueilla nuohous tehdään vuosittain keskimäärin 700 000 kiinteistössä, jolloin nuohouksen toteuma on noin 80 %. Piirinuohouksen ulkopuolisilla alueilla nuohouksen toteuma on jäänyt Nuohousalan Keskusliiton kyselytutkimusten mukaan noin 60:een prosenttiin. Näiden tietojen perusteella vuosittain nuohous tehdään yhteensä noin 760 000 kiinteistössä.

Pelastuslaitosten tietojen mukaan nuohottavista kiinteistöistä 90 % sijaitsee alueilla, joissa nuohouspalvelut tuotetaan piirinuohouksena. Nuohouspalvelujen vapaan tarjonnan alueilla sijaitsee noin 10 % kiinteistöistä. Määrällisesti eniten nuohottavia kohteita on Varsinais-Suomen ja Pirkanmaan pelastuslaitosten alueilla.

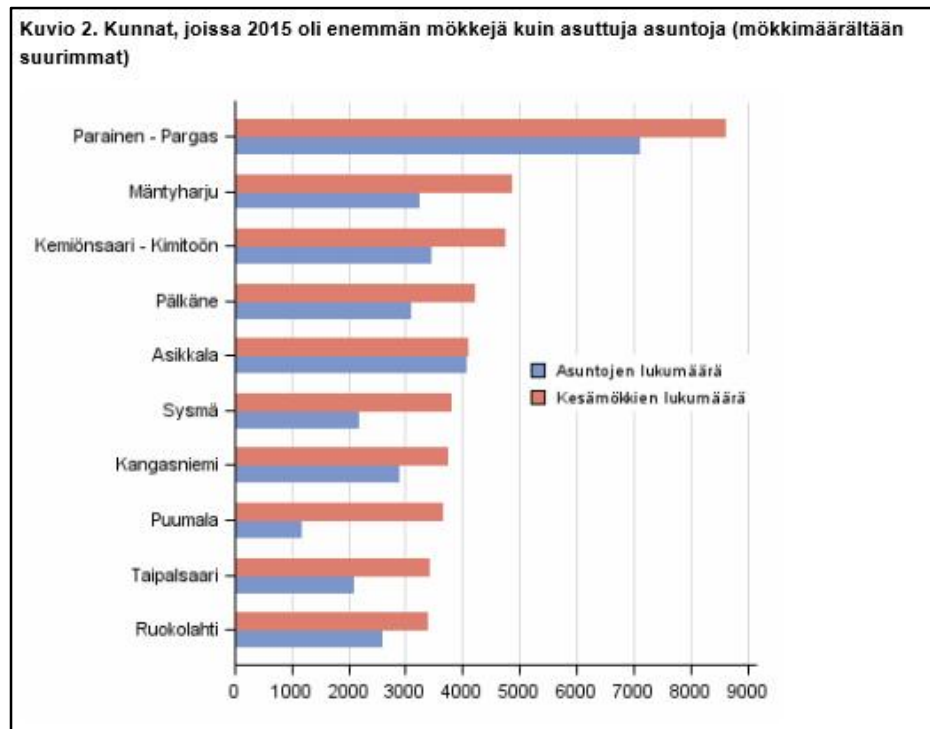
Pelastuslaitos	Nuohottavat kiinteistöt	
	piirinuohousjärjestelmä	nuohouspalvelujen vapaa tarjonta
Helsinki	19 200	
Etelä-Karjala	5 100	18 400
Etelä-Savo	33 000	
Etelä-Pohjanmaa	47 300	
Jokilaaksot	46 600	
Kainuu	19 800	
Kanta-Häme	37 400	1 100
Keski-Pohjanmaa	34 800	
Keski-Suomi	66 900	
Kymenlaakso	25 600	
Lappi	44 300	
Länsi-Uusimaa	55 300	1 900
Oulu-Koillismaa	50 600	
Pirkanmaa	87 500	
Pohjanmaa	25 200	
Pohjois-Karjala	46 000	
Pohjois-Savo	46 500	
Päijät-Häme	30 200	3 600
Satakunta	55 700	
Varsinais-Suomi	98 800	
Keski-Uusimaa		49 000
Itä-Uusimaa		26 500
yhteensä	875 800	100 500
osuus	90 %	10 %

Taulukko 2: Pelastuslaitoksilta saadut arviot vuosittain nuohottavien kiinteistöjen lukumääristä v. 2016.

Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2015 lopussa Suomessa oli 501 600 kesämökkiä. Mökkeilyn merkitys korostuu erityisesti paikkakunnilla, joissa vakinaisten asukkaiden määrä vähenee. Vuoden 2015 lopulla joka viidennessä kunnassa oli enemmän mökkejä kuin asuttuja asuntoja. Kaikkiaan tällaisia kuntia oli 63, joista mökkimäärältään suurimpia olivat Parainen, Mäntyharju ja Kemiönsaari. Tihein mökkiasutus oli Kustavissa ja Kaskisissa, joissa oli keskimäärin 15–18 kesämökkiä neliökilometrillä. Määrällisesti eniten kesämökkejä on Varsinais-Suomessa ja Etelä-Savossa.

Omaan käyttöön tarkoitettujen vapaa-ajanasuntojen nuohousväli on tällä hetkellä kolme vuotta. Erityisesti loma-asuntojen säännöllisen nuohouksen toteutuksessa on haasteita, kun piirinuohoojan ja loma-asukkaan aikataulut eivät aina välttämättä sovi yksiin. Tällöin vuorossa ollut nuohous on voinut jäädä kokonaan välistä.

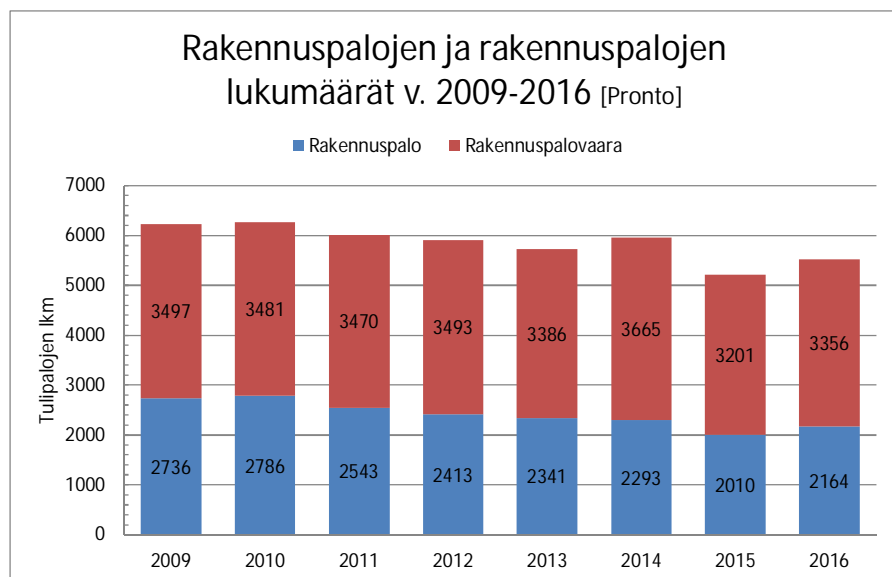
Enemmän mökkejä kuin asuntoja olevien kymmenen mökkimäärältään suurimman kunnan joukossa on kaksi kuntaa (Asikkala ja Ruokolhti), joissa nuohouspalvelut tuotetaan ilman piirinuohousta.

Kuva 2: Kunnat, joissa oli enemmän kesämökkejä kuin vakituisesti asuttuja asuntoja v. 2015
Lähde: Suomen virallinen tilasto (SVT): Rakennukset ja kesämökit [verkkajulkaisu].
ISSN=1798-677X. 2015, Kesämökit 2015. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 13.3.2017].
Saantitapa: http://www.stat.fi/til/rakke/2015/rakke_2015_2016-05-26_kat_001_fi.html Tilastokeskus

Tulisijoihin ja hormeihin liittyvistä tulipaloista

Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTOssa tilastoidaan rakennusten tulipalot joko rakennuspaloiksi tai rakennuspalovaaroiksi. Rakennuspalo on tulipalo, joka on levinnyt syttymiskohdastaan sytyttäen rakennuksen rakenteet tai irtaimiston palamaan. Rakennuspalovaaralle on tyypillistä, että tilanteesta olisi ollut mahdollista kehittyä rakennuspalo, mutta se ei ole levinnyt kuumenemis- tai syttymiskohdasta rakennuksen rakenteisiin tai irtaimistoon.

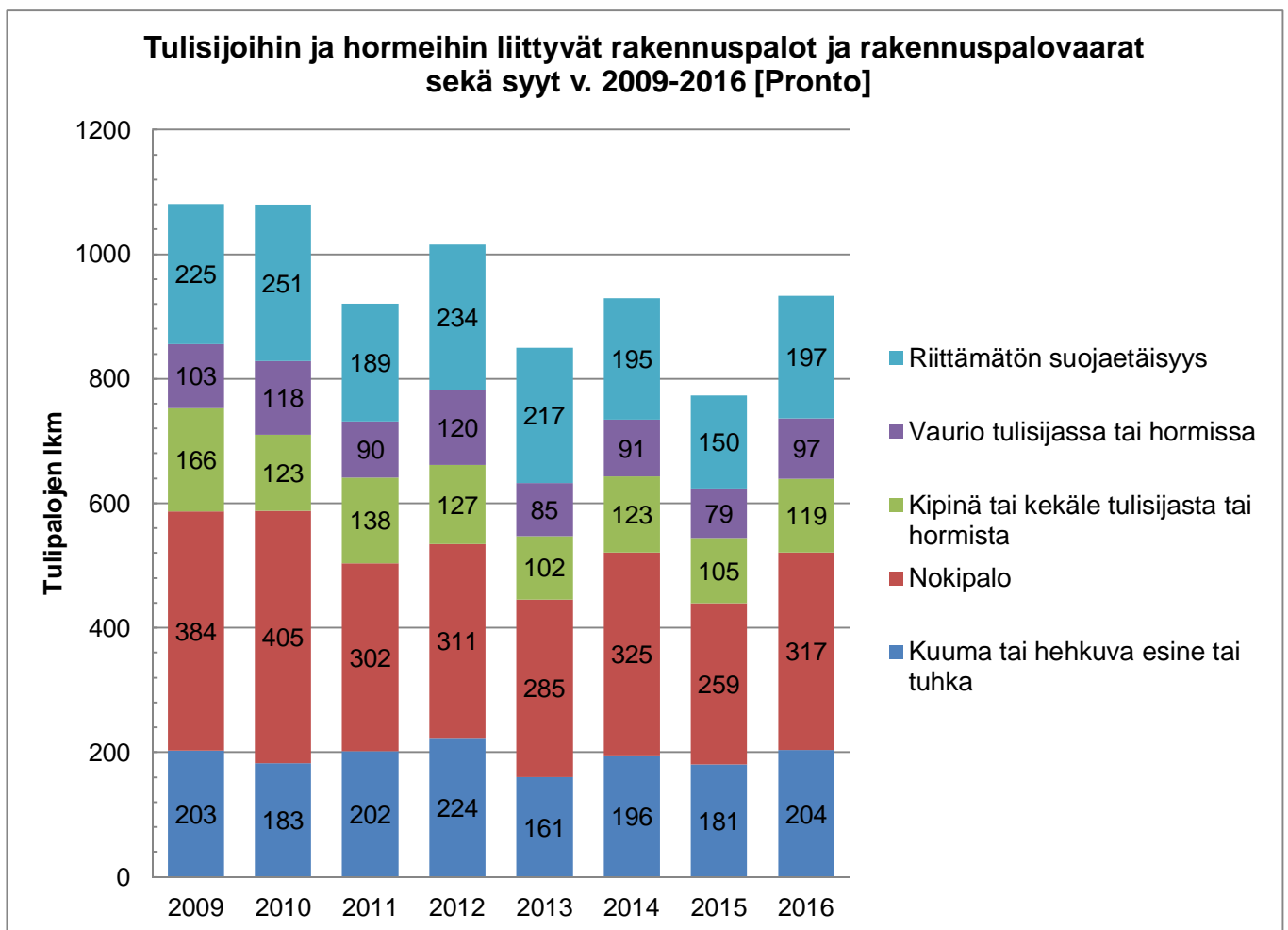

Kuva 3: Rakennuksissa tapahtuneiden tulipalojen lukumäärät v. 2009–2016. Viime vuosina rakennuspaloja on ollut 5000–6000 vuosittain.
Lähde: Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO

Pelastustoimen tilastojen mukaan rakennuspaloista ja rakennuspalovaaroista noin joka kuudes eli 15 % liittyy jollain tavalla tulisijoihin ja savuhormeihin. Tällaisten tulipalojen lukumäärä vaihtelee vuosittain 800–1000 välillä. Vertailun vuoksi esimerkiksi ruoanvalmistukseen liittyviä tulipaloja on vuosittain 900–1200.

PRONTOssa tulisijoihin ja hormoneihin liittyvät tulipalot luokitellaan pääsääntöisesti viiteen eri syyluokkaan: kuuma tai hehkuva esine tai tuhka, kipinä tai kekäle tulisijasta ja hormista, riittämätön suojaetäisyys, nokipalo sekä vaurio tulisijassa tai hormissa.

Nuohouksen kannalta mielenkiintoisia ovat syyluokat nokipalo sekä vaurio tulisijassa tai hormissa, koska niihin nimenomaan nuohouksella pyritään vaikuttamaan. Muissa syyluokissa tulipalojen syynä on usein tulisijan vääränlainen tai huolimaton käyttö, eikä niihin ole nuohouksella suoraa vaikutusta. Lisäksi muihin syyluokkiin kirjataan myös muita kuin tulisijoihin ja hormoneihin liittyviä tulipaloja esim. valaisimen lämpenemisen aiheuttamia tulipaloja on syyluokassa kuuma tai hehkuva esine tai riittämätön suojaetäisyys on syynä myös sähkökiukaan sytyttäessä pyykki palamaan.

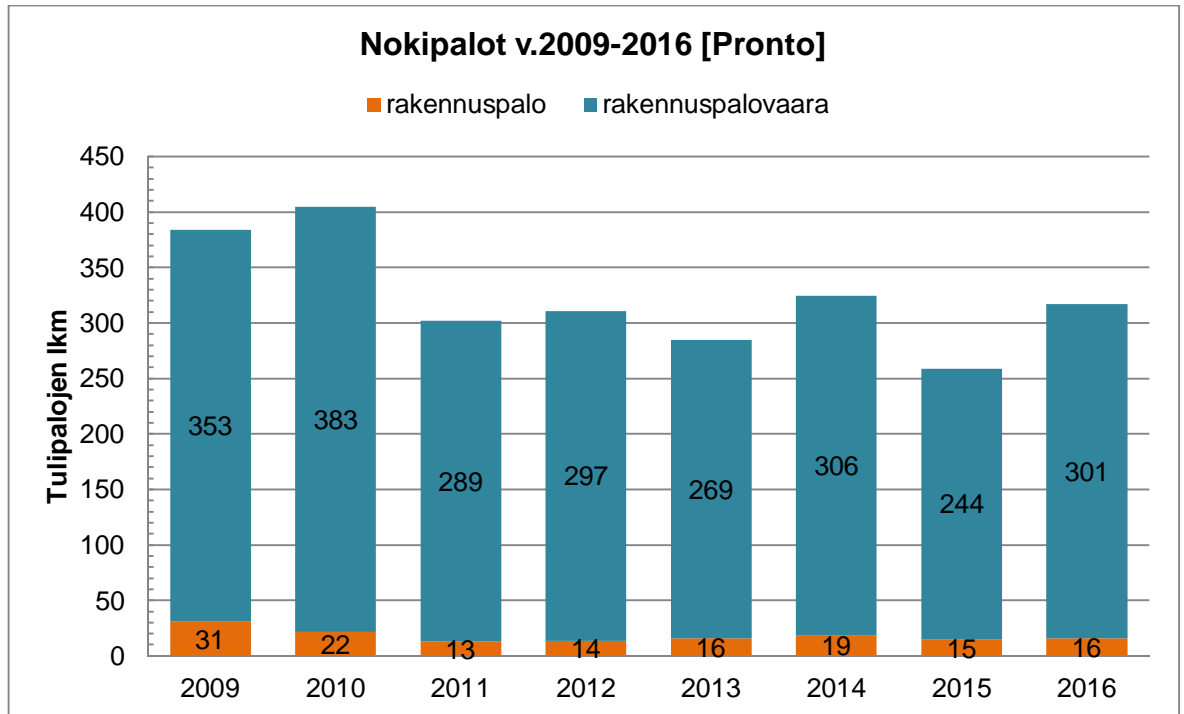

*Kuva 4: Tulisijoihin ja hormoneihin liittyvät rakennuspaloet ja rakennuspalovaarat v. 2009-2016 eroteltuna syyluokkien mukaan. Näissä luvuissa ovat mukana myös tapauksia, jotka eivät liity suoraan tulisijoihin tai hormoneihin. Nokipalot ilmionä on kuitenkin tilastoitu suhteellisen luotettavasti
Lähde: Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO*

Tulisijoihin ja hormoneihin liittyvistä tilastoiduista rakennuspaloista ja rakennuspalovaaroista nokipaloja on noin kolmasosa eli vuosittain keskimäärin kolmesataa. Tulisijojen ja hormien vaurioista aiheutuneita tulipaloja on alle sata.

Nokipalo aiheutuu, kun savuhormiin kertyy nokea, joka kovan lämmön tai kipinän vaikutuksesta syttyy palamaan. Nokipaloa pyritään ehkäisemään nuohouksella, kun savuhormeihin ja tulisijoihin kertynyttä palamisjätettä poistetaan.

Tilastojen valossa nokipalolle on tyypillistä, että tulipalo palaa vain savuhormissa (95 %). Vuosittain noin 16 nokipaloa (4–6 %) leviää savuhormien ulkopuolelle ja syyttää rakennuksen rakenteita tai irtaimistoa palamaan. Nokipalon leviämiseen savuhormin ulkopuolelle vaikuttaa hormin kunto.

Kuva 5: Nokipalot vuosina 2009–2016 jaoteltuna rakennuspaloihin ja rakennuspalovaaroihin. Keskimäärin 95 % nokipaloista on kirjattu rakennuspalovaaroiksi eli ne eivät ole levinneet savuhormista rakennukseen.

Lähde: Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO

Rakennustyyppi	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Asuinrakennus	327	344	244	269	232	268	220	269
Vapaa-ajan asuinrakennus	11	11	10	17	12	18	12	16
Liikerakennus	8	7	3	4	4	1	2	2
Toimistorakennus	0	0	0	0	1	2	1	1
Liikenteen rakennus	1	1	0	1	0	1	0	0
Hoitoalan rakennus	1	0	0	0	1	0	0	1
Kokoontumisrakennus	0	1	0	1	0	0	0	2
Opetusrakennus	2	0	0	0	0	0	1	1
Teollisuusrakennus	6	5	6	2	7	5	2	5
Varastorakennus	1	3	1	2	3	1	1	3
Palo- ja pelastustoimen rakennus	0	0	0	0	1	0	0	0
Maatalousrakennus	5	16	12	4	13	9	12	8
Muu rakennus	20	14	15	11	11	20	7	9
Tietoa ei ole kirjattu	2	3	11	0	0	0	1	0
yhteensä	384	405	302	311	285	325	259	317

Taulukko 3: Nokipalot vuosina 2009–2016 rakennustyyppin pääluokan mukaan. Keskimäärin 84 % nokipaloista tapahtuu asuinrakennuksissa.

Lähde: Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO

Nokipaloille ja muille tulisijoihin ja hormeihin liittyville tulipaloille on tyypillistä, että ne tapahtuvat pääosin asumiseen liittyvissä rakennuksissa: 84 % asuinrakennuksissa, 4 % vapaa-ajan rakennuksissa ja 4 % muissa rakennuksissa, jotka ovat valtaosin kylmiä rakennuksia esim. erilliset saunarakennukset tai mökit.

Suurin osa asuinrakennuksissa tapahtuneista nokipaloista tapahtuu yhden asunnon taloissa (93 %). Kun verrataan rakennuspalojen ja rakennuspalovaarojen suhdetta asumiseen liittyvissä rakennustyypeissä, on havaittavissa eroja. Nokipaloista aiheutuneita rakennuspaloja on selvästi enemmän vapaa-ajan rakennuksessa tai muissa rakennuksissa, jotka tyypillisesti ovat kylmiä rakennuksia esim. erillisiä saunarakennuksia tai mökkejä, kuin asuinrakennuksissa.

Asumiseen liittyvä rakennustyyppi	rakennuspalovaara	rakennuspalo	yhteensä	Rakennuspalon ja rakennuspalovaaran suhde
1 asunnon talot	1694	82	1776	4,8 %
2 asunnon talot	60	5	65	8,3 %
muu erillinen pientalo	33	1	34	3,0 %
rivitalot	12	0	12	0,0 %
kerrostalot	16	1	17	6,3 %
vapaa-ajan rakennus	81	10	91	12,3 %
muu rakennus	84	14	98	16,7 %

Taulukko 4: Vuosina 2009–2015 nokipaloista aiheutuneiden rakennuspalot ja rakennuspalovaarat yhteensä asumiseen liittyvissä rakennustyypeissä.

Lähde: Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO

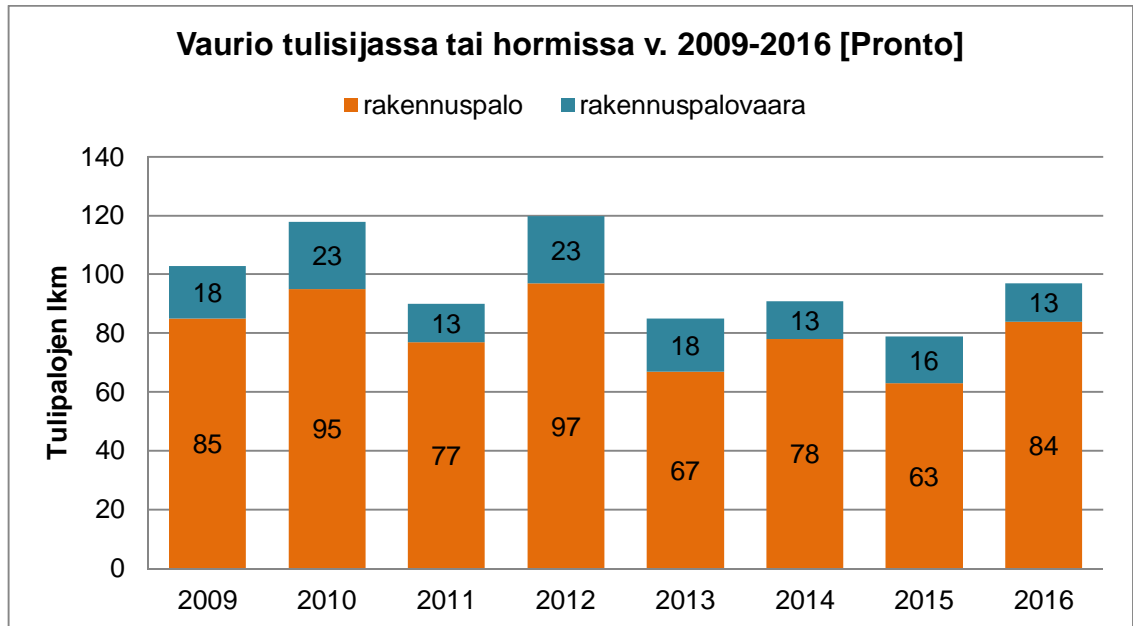
Pelastustoimen alue	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Yhteensä
Helsinki	0	2	0	0	1	1	2	2	8
Länsi-Uusimaa	24	28	22	13	19	20	18	18	162
Keski-Uusimaa	6	2	3	10	11	8	5	8	53
Itä-Uusimaa	12	14	8	10	3	14	8	10	79
Varsinais-Suomi	32	31	22	30	26	33	24	34	232
Kanta-Häme	20	15	10	19	13	9	7	14	107
Päijät-Häme	7	11	11	9	7	11	14	6	76
Kymenlaakso	10	14	10	7	8	10	6	7	72
Etelä-Karjala	14	6	11	9	10	10	6	8	74
Etelä-Savo	12	14	4	21	12	7	11	9	90
Keski-Suomi	29	31	19	26	13	29	14	21	182
Pirkanmaa	34	49	31	25	31	27	29	27	253
Satakunta	33	27	21	28	30	24	18	41	222
Etelä-Pohjanmaa	37	31	27	18	23	21	21	21	199
Pohjanmaa	22	38	24	20	14	21	15	20	174
Keski-Pohjanmaa	16	13	11	11	11	15	9	15	101
Pohjois-Savo	22	25	18	9	11	15	9	9	118
Pohjois-Karjala	11	12	12	6	4	7	4	7	63
Jokilaaksot	4	13	12	10	9	10	7	7	72
Kainuu	11	6	8	10	4	4	3	7	53
Oulu-Koillismaa	13	5	9	5	8	11	12	11	74
Lappi	19	21	11	15	17	18	17	15	133
Yhteensä	388	408	304	311	285	325	259	317	2 597

Taulukko 5: Vuosien 2009–2016 nokipalot jaoteltuina pelastuslaitoksittain.

Lähde: Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO

Nuohouspalvelut on järjestetty ilman piirinuohousta Itä-Uudellamaalla vuodesta 2011 lähtien. Muutos palvelujen järjestämistavassa ei ole lisännyt vuosittaisten nokipalojen lukumääriä. Asukasluvultaan Itä-Uudenmaan pelastustoimen aluetta vastaa Keski-Pohjanmaa, jossa nuohouspalvelut on järjestetty piirinuohouksella.

Kiinteistöjen paloturvallisuuden kannalta tulisijan ja hormin kunnolla on merkitystä. Savuhormin ja tulisijan puhdistustyön lisäksi pelastuslain mukaiseen nuohoustyön sisältöön kuuluu tulisijan ja savuhormin kunnan silmämääräinen tarkastaminen muun muassa suojaetäisyyksien ja palovaaraa aiheuttavien vikojen osalta. Tarkastuksilla pyritään ennakoimaan vaurioista aiheutuvat vaaratilanteet.

Kuva 6: Tulisijan ja savuhormin vaurioista vuosina 2009–2016 syttyneet tulipalot jaoteltuna rakennuspaloihin ja rakennuspalovaaroihin. Keskimäärin 83 % vaurioista alkaneesta palosta leviää tulisijasta tai savuhormista muualle rakennukseen.

Lähde: Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO

Rakennustyyppi	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Asuinrakennus	33	60	40	54	32	33	29	46
Vapaa-ajan asuinrakennus	15	9	7	16	4	12	8	9
Liikerakennus	1	3	1	0	1	2	0	3
Toimistorakennus	0	0	0	0	0	0	0	0
Liikenteen rakennus	0	0	1	0	0	2	0	2
Hoitoalan rakennus	0	0	0	0	0	0	0	0
Kokoontumisrakennus	0	1	1	0	0	0	1	0
Opetusrakennus	0	0	0	0	1	0	0	0
Teollisuusrakennus	1	1	2	5	4	4	5	2
Varastorakennus	2	5	2	2	2	2	0	1
Palo- ja pelastustoimen rakennus	0	0	0	0	0	0	0	0
Maatalousrakennus	4	1	6	5	4	4	3	5
Muu rakennus	47	38	26	38	37	32	33	29
Tietoa ei ole kirjattu	0	0	4	0	0	0	0	0
yhteensä	103	118	90	120	85	91	79	97

Taulukko 6: Tulisijan ja hormin vaurioista alkaneet rakennuspalot ja rakennuspalovaarat rakennustyyppien pääluokan mukaan. Vuosina 2009–2016 42 % tulipaloista tapahtui asuinrakennuksissa, 36 % muissa rakennuksissa ja 10 % vapaa-ajan rakennuksissa.

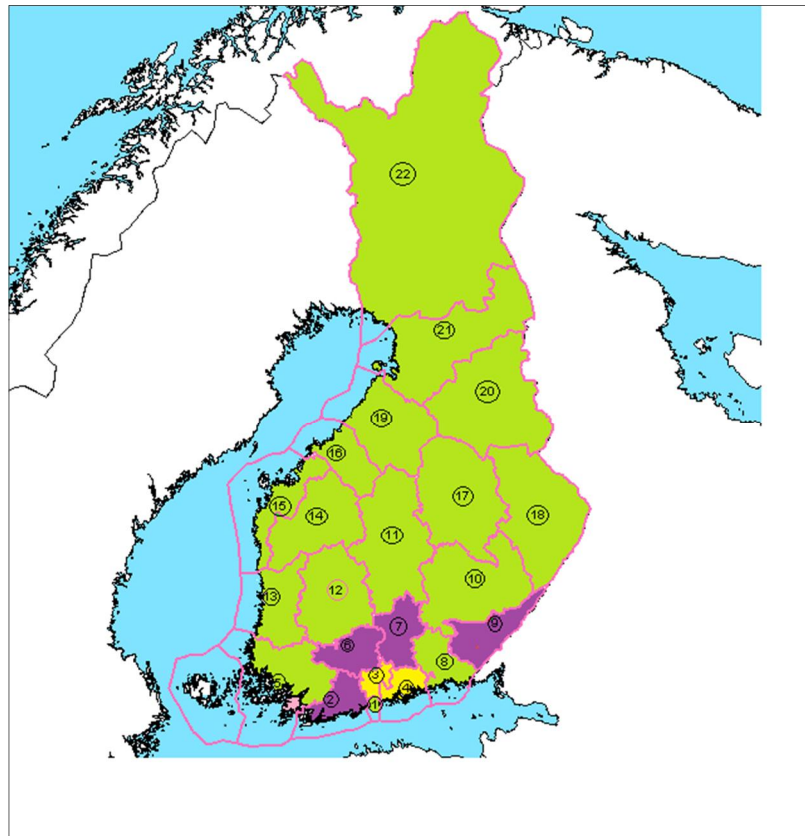
Lähde: Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO

Nuohouspalvelujen järjestäminen

Pelastuslain mukaan alueen pelastustoimi vastaa nuohouspalvelujen asianmukaisesta järjestämisestä ja päättää miten nuohouspalvelut järjestetään alueellaan. Järjestämisvaihtoehtoja on pelastuslaissa kolme: alueen pelastustoimi voi tuottaa nuohouspalvelut pelastuslaitoksen omana työnä, hankkia nuohouspalvelut muulta palvelujen tuottajalta (piirinuohous), tai sallia rakennuksen omistajan tai haltijan sopia nuohouksesta palvelujen tuottajan kanssa.

Suurimmassa osassa maata on käytössä piirinuohousjärjestelmä. Piirinuohousjärjestelmässä alueen pelastustoimi kilpailuttaa ja valitsee alueella toimivat nuohousyritykset sekä päättää nuohouksen hinnasta. Pelastuslaitoksen omana työnä nuohousta ei enää järjestetä millään alueella. Viidellä pelastustoimen alueella piirinuohousjärjestelmästä on luovuttu joko kokonaan tai osittain.

Pisimpään nuohouspalveluita on tuotettu ilman piirinuohousta Päijät-Hämeen Asikkalassa sekä osissa Etelä-Karjalaa. Kokonaan ilman piirinuohousta nuohouspalvelut järjestetään Itä- ja Keski-Uudellamaalla.

*Kuva 7: Nuohouspalvelujen järjestämistavat pelastustoimen alueilla v. 2016. VIHREÄ= nuohouspalvelut tuotetaan piirinuohouksella, LILA= osassa aluetta nuohouspalveluita voi tarjota vapaasti ja KELTAINEN= nuohouspalvelujen tarjonta on vapaata
Lähde: pelastuslaitosten vastaukset*

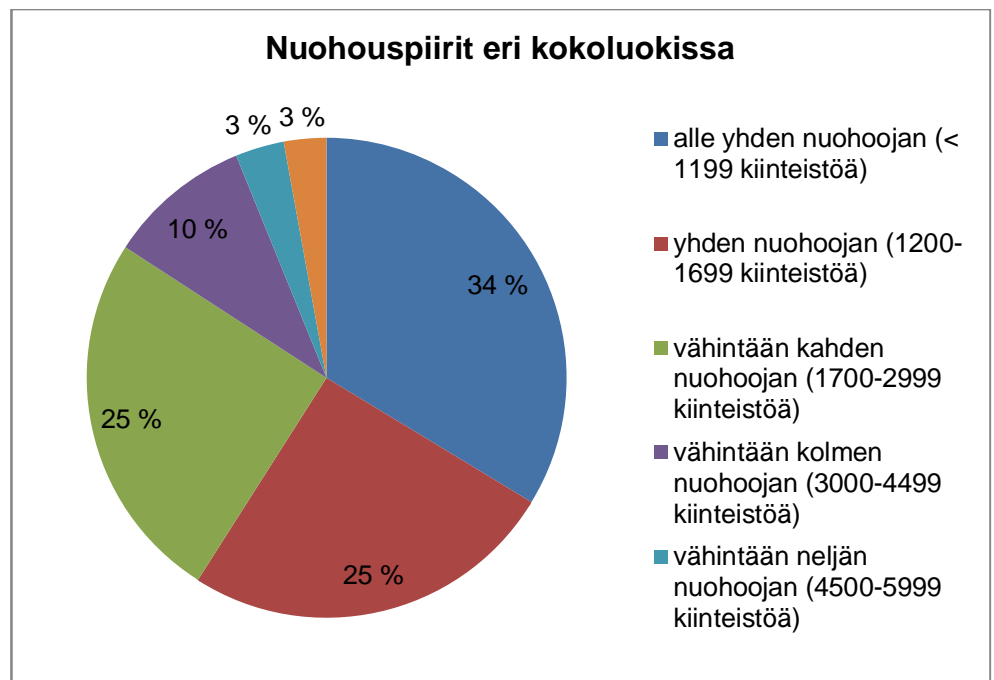
Piirinuohouksesta

Piirinuohouksessa pelastuslaitos päättää nuohouspiirien koot ja alueet sekä kilpailuttaa ja valitsee alueella toimivat nuohousyritykset.

Pelastuslaitoksilta saatujen tietojen mukaan nuohouspiirejä on yhteensä 473 kappaletta (20 pelastustoimen alueella). Nuohouspiirien jako on paljolti perustunut vanhoihin kuntarajoihin, eikä nuohouspiirejä ole juurikaan yhdistetty alueellisen pelastustoimen aikana. Esimerkiksi Varsinais-Suomessa nuohouspiirejä on 62 ja Helsingissä kolme.

Pelastuslaitos	Kuntien lkm	Nuohouspiirit	
		Nuohouspiirien lkm	Piirinuohoojien lkm
Helsinki	1	3	3
Etelä-Karjala	3	4	4
Etelä-Savo	14	26	18
Etelä-Pohjanmaa	17	37	31
Jokilaaksot	17	26	18
Kainuu	9	7	7
Kanta-Häme	11	14	13
Keski-Pohjanmaa	11	13	7
Keski-Suomi	23	40	25
Kymenlaakso	7	15	15
Lappi	21	24	23
Länsi-Uusimaa	10	18	16
Oulu-Koillismaa	12	23	16
Pirkanmaa	22	42	22
Pohjanmaa	12	13	5
Pohjois-Karjala	13	20	17
Pohjois-Savo	22	35	24
Päijät-Häme	9	18	11
Satakunta	18	33	24
Varsinais-Suomi	27	62	36
yhteensä	279	473	335

Taulukko 7: Nuohouspiirit ja piirinuohoojat pelastuslaitoksittain v. 2016 pelastuslaitoksilta saatujen tietojen mukaan. Itä- ja Keski-Uusimaa puuttuvat taulukosta, koska alueilla ei ole piirinuohousta.

Kuva 8: Nuohouspiirit eri kokoluokissa pelastuslaitoksilta saatujen tietojen mukaan, tilanne kevät 2016. Alle yhden nuohoojan piiriksi on laskettu nuohouspiirit, joissa on vähemmän kuin 1200 vuosittain nuohottavaa kiinteistöä.

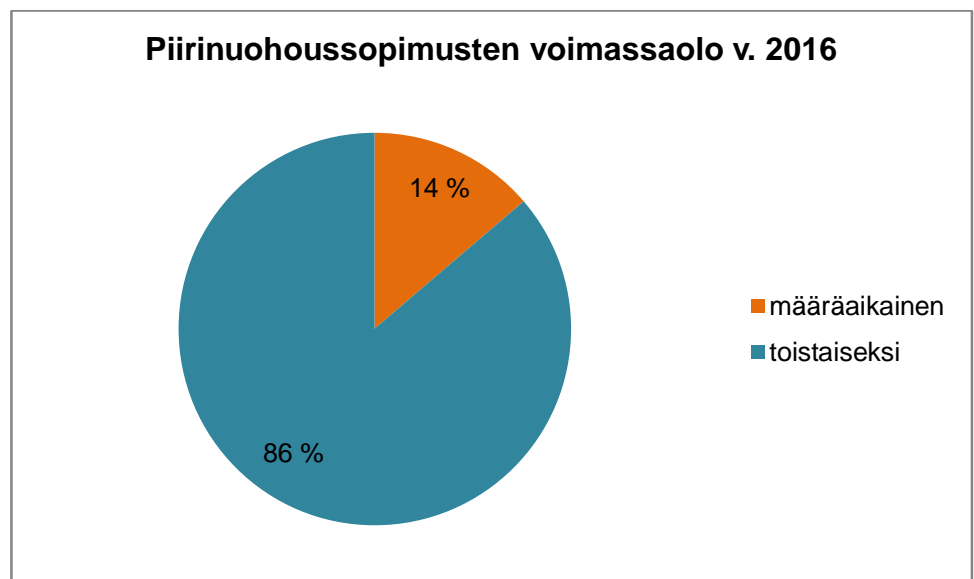
Nuohoojien mukaan yksi nuohooja nuohooa vuodessa noin 1500 kiinteistöä, jos siirtymiset kiinteistöjen välillä sujuvat järjestelmällisesti.

Nykyisistä nuohouspiireistä yli puolet on varsin pieniä. Nuohouspiireistä noin 60 % on yhden nuohoojan hoidettavissa olevia piirejä tai sitä pienempiä (alle 1700 kiinteistöä). Kolmasosassa nuohouspiireistä on alle 1200 vuosittain nuohottavaa kiinteistöä, joissain on jopa alle 500 kerran vuodessa nuohottavaa kiinteistöä. Pienimpien nuohouspiirien nuohooja tekee usein myös esim. ilmanvaihdon puhdistusta tai nuohooa osan aikaa alihankkijana muissa nuohouspiireissä.

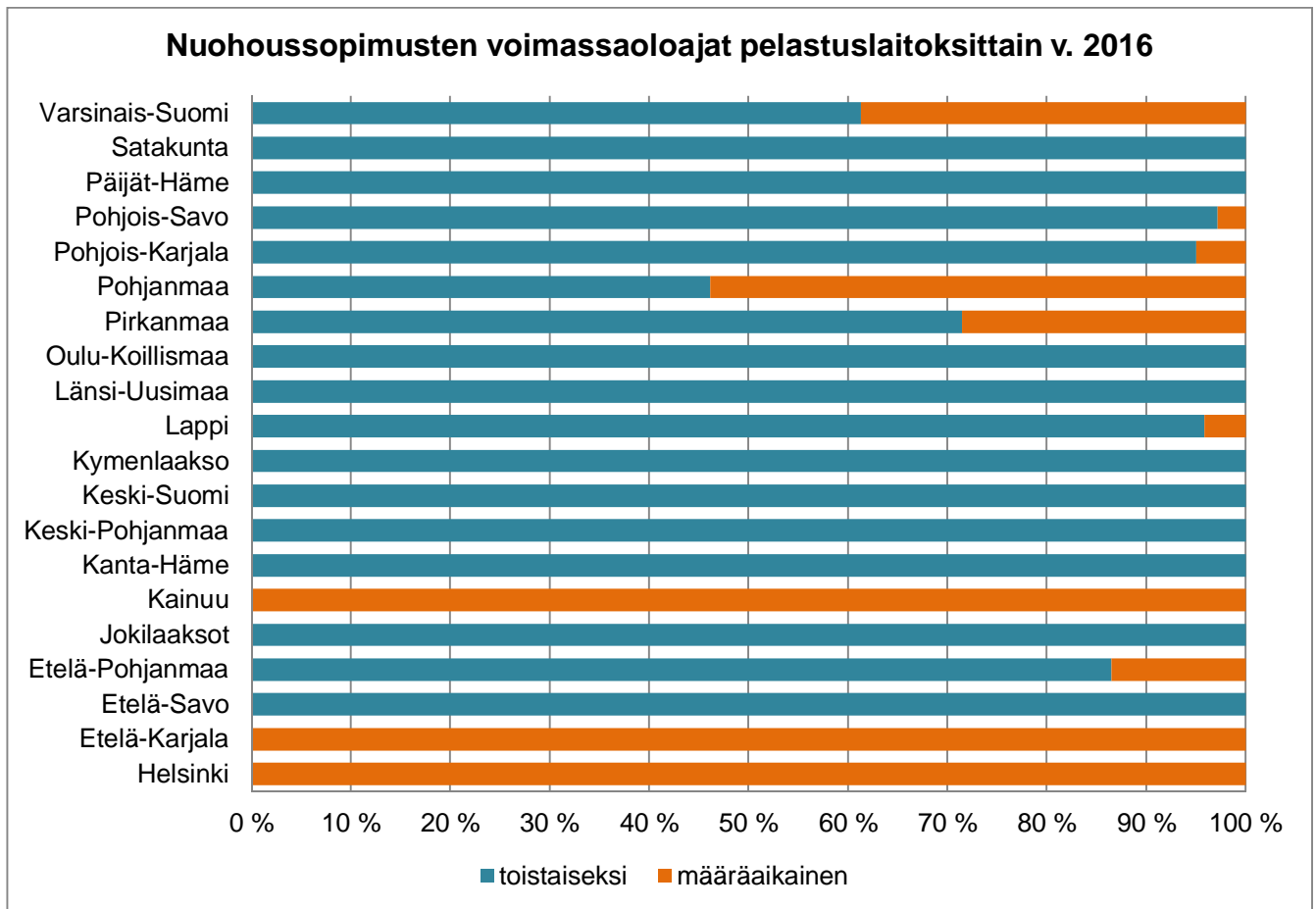
Piirinuohoussopimuksen olennaisin sisältö on velvoite ja samalla yksinoikeus tarjota pelastuslaissa tarkoitettuja nuohouspalveluja sopimuksessa määritellyllä maantieteellisellä alueella eli nuohouspiirissä. Nuohoussopimuksessa on voitu asettaa myös muita ehtoja kuten esimerkiksi vaatimus sijaisten järjestämisestä.

Kilpailutus on lähtökohta, kun uutta piirinuohoojaa valitaan tai määräaikaista nuohoussopimusta halutaan jatkaa määräajan jälkeen. Piirinuohouksessa alueen pelastustoimi päättää nuohouksesta perittävästä taksasta, joten hinnalla ei voi kilpailla.

Piirinuohoussopimukset on pääsääntöisesti laadittu toistaiseksi voimassa oleviksi ja monet niistä on solmittu kuntien toimesta jo ennen alueellista pelastustointia. Keväällä 2016 pelastuslaitoksilta kerättyjen tietojen mukaan piirinuohoussopimuksista 86 % on laadittu toistaiseksi voimassa oleviksi. Kolmella pelastustoimen alueella (Helsinki, Etelä-Karjala, Kainuu) kaikki nuohoussopimukset ovat määräaikaisia, kymmenellä pelastustoimen alueella kaikki nuohoussopimukset ovat toistaiseksi voimassa olevia ja lopuilla seitsemällä pelastustoimen alueella osa sopimuksista on määräaikaisia ja osa toistaiseksi voimassa olevia.

Kuva 9: Pääosin piirinuohoussopimukset on laadittu toistaiseksi voimassa oleviksi. Lähde: pelastuslaitoksilta saadut tiedot, kevät 2016.

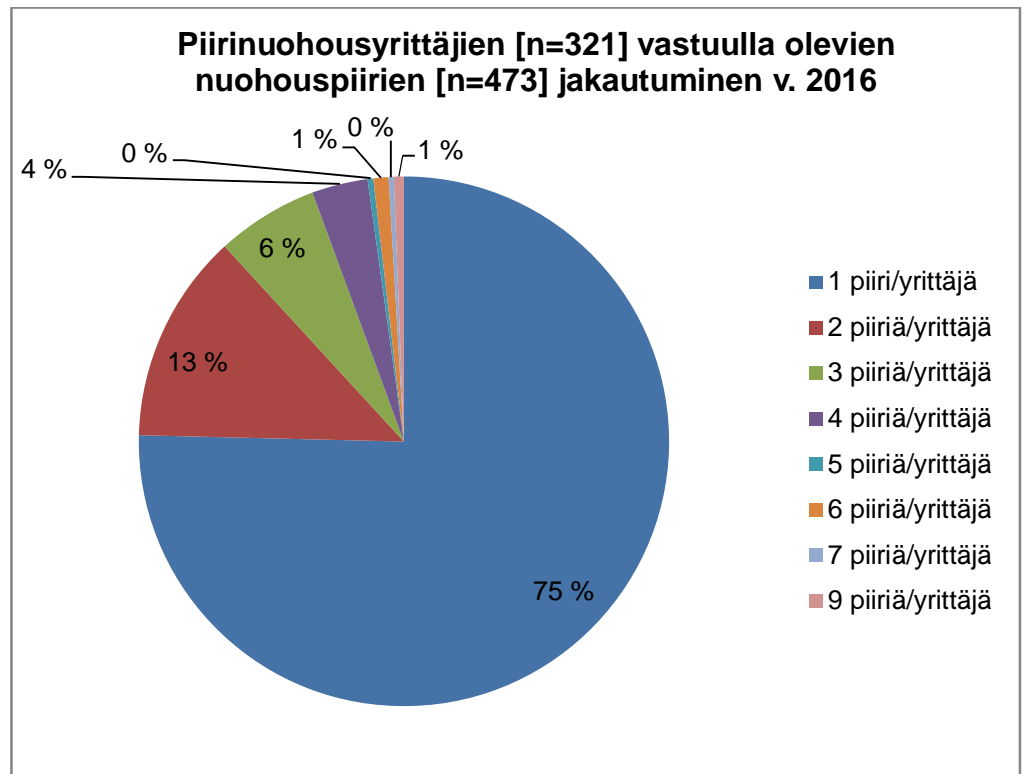

Kuva 10: Piirinuohoussopimusten voimassaoloajat pelastuslaitoksilta keväällä 2016 kerättyjen tietojen mukaan.

Nuohousyritykset

Nuohousalan yrittäjiä on Suomessa Nuohousalan Keskusliiton mukaan noin 400, joista pelastuslaitoksilta saatujen tietojen mukaan 335 toimii piirinuohousyrityksinä. Näistä piirinuohousyrityksistä 14 toimii kahden tai useamman pelastuslaitoksen alueella. Piirinuohouksen käytöstä johtuen nuohousyritykset ovat sijoittuneet tasaisesti eri puolille maata.

Nuohouspalvelujen vapaan tarjonnan alueilla on yhteensä lähes 60 palvelujen tarjoajaa, joista osa toimii myös naapurialueiden piirinuohoojina. Nuohousalan Keskusliiton mukaan ala työllistää tällä hetkellä yhteensä noin 700 nuohoojaa. Nuohousalan toimijat ovat pieniä mikroyrityksiä, joista noin kolme neljästä on vain yhden nuohoojan yrityksiä.

Kuva 11: Nuohouspiirien jakautuminen eri nuohousyrittäjien kesken pelastuslaitoksilta saatujen tietojen mukaan. 14 piirinuohousyrittästä toimii kahden tai useamman pelastuslaitoksen alueella.

Nuohousyrittäjyys ei ole keskittynyttä, vaan 75 % nuohousyrittäjistä hoitaa vain yhtä nuohouspiiriä. Nuohouspalvelut ovat keskittyneet eniten Pohjanmaan pelastustoimen alueella, missä nuohousyrittäjillä on keskimäärin hoidettavanaan kolme nuohouspiiriä.

Nuohoojien koulutus

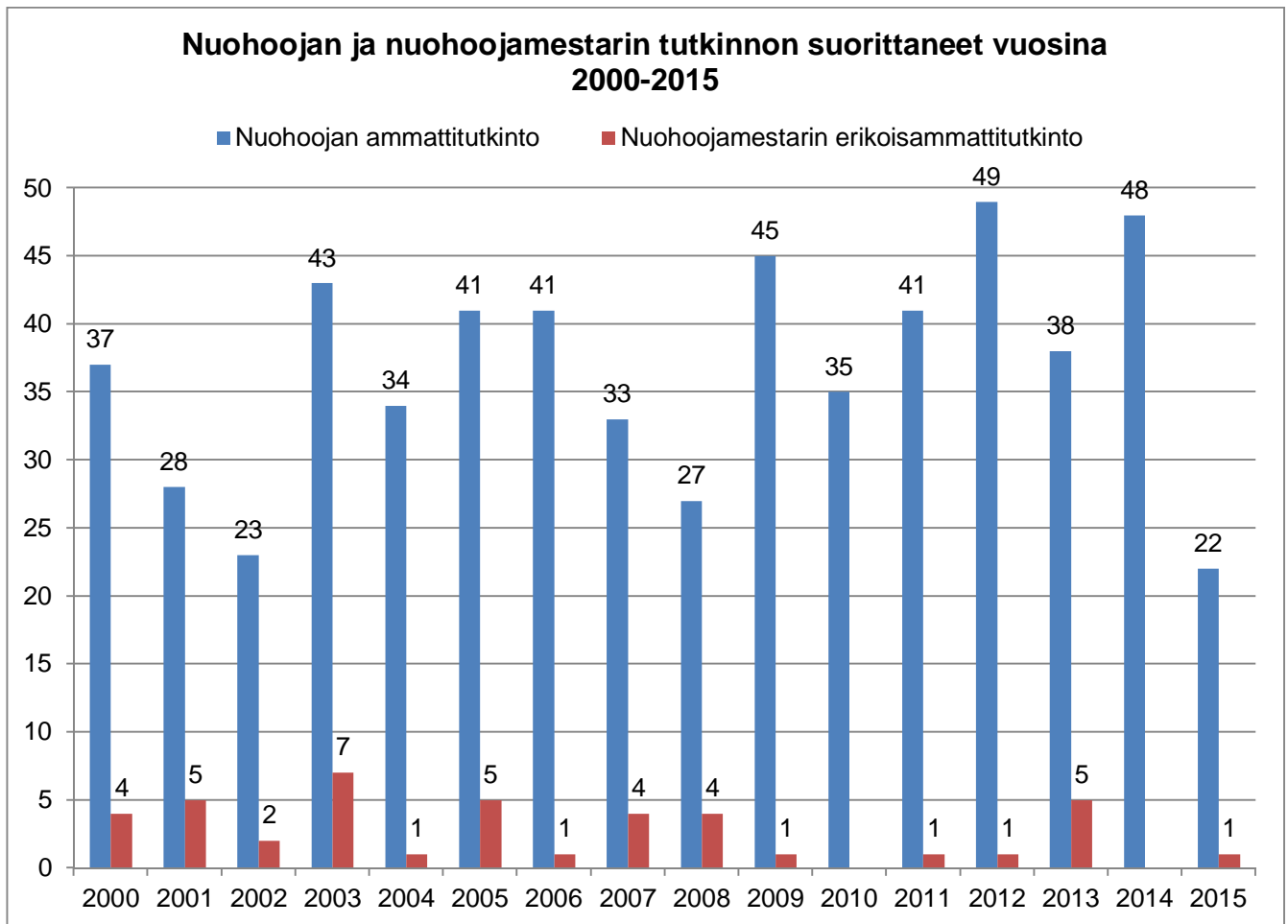
Nuohoojille on olemassa kaksi tutkintoa: nuohoojan ammattitutkinto ja nuohoojamestarin erikoisammattitutkinto. Nuohoojan ammattitutkinto koostuu neljästä pakollisesta tutkinnon osasta: tulisijojen ja savuhormien nuohous, ilmanvaihtojärjestelmien puhdistus, kiinteistöjen turvallisuuden tarkkailu ja asiakaspalvelua ja nuohousyrityksen hoito.

Nuohoojan ammattitutkintoon tähtäävää koulutusta voivat järjestää ammatilliset oppilaitokset ja aikuiskoulutuskeskukset. Ammattioppilaitoksissa ei tällä hetkellä anneta koulumaista opetusta nuohoojille. Ammattitutkintoon valmistavaa tietuopuolista koulutusta järjestää Nuohousalan Keskusliitto ja käytännön osaaminen hankitaan pääsääntöisesti oppisopimuskoulutuksena.

Opetushallinnon tilastopalvelun tietojen mukaan vuosittain nuohoojan tutkinnon on suorittanut 22–49 henkilöä. Tutkinnon suorittaneiden lukumäärät vaihtelevat paljon vuodesta toiseen. Viimeisten viiden vuoden aikana eli vuosina 2011–2015 nuohoojan tutkinnon suoritti Opetushallinnon tilastopalvelun mukaan yhteensä 198 henkilöä. Lukua voidaan pitää melko suurena, jos koko toimiala työllistää noin 700 henkilöä.

Nuohousalan Keskusliiton suoraan tutkinnon järjestäjältä saamien tietojen mukaan valmistuneita vastaavana aikana olisi hiukan enemmän eli 211 henkilöä. Tiedot eroavat hieman toisistaan, mutta tietojen suuruusluokka on kuitenkin sama.

Nuohoojan ammattitutkinnon lisäksi vuosina 2011–2015 nuohoojamestarin erikoisammattitutkinnon suoritti yhteensä kahdeksan henkilöä sekä Opetushallituksen että Nuohousalan Keskusliiton tietojen mukaan.

Kuva 12: Vuosina 2000–2015 suorittettujen nuohoojan ammattitutkintojen ja nuohoojamestarin erikoisammattitutkintojen määrät.

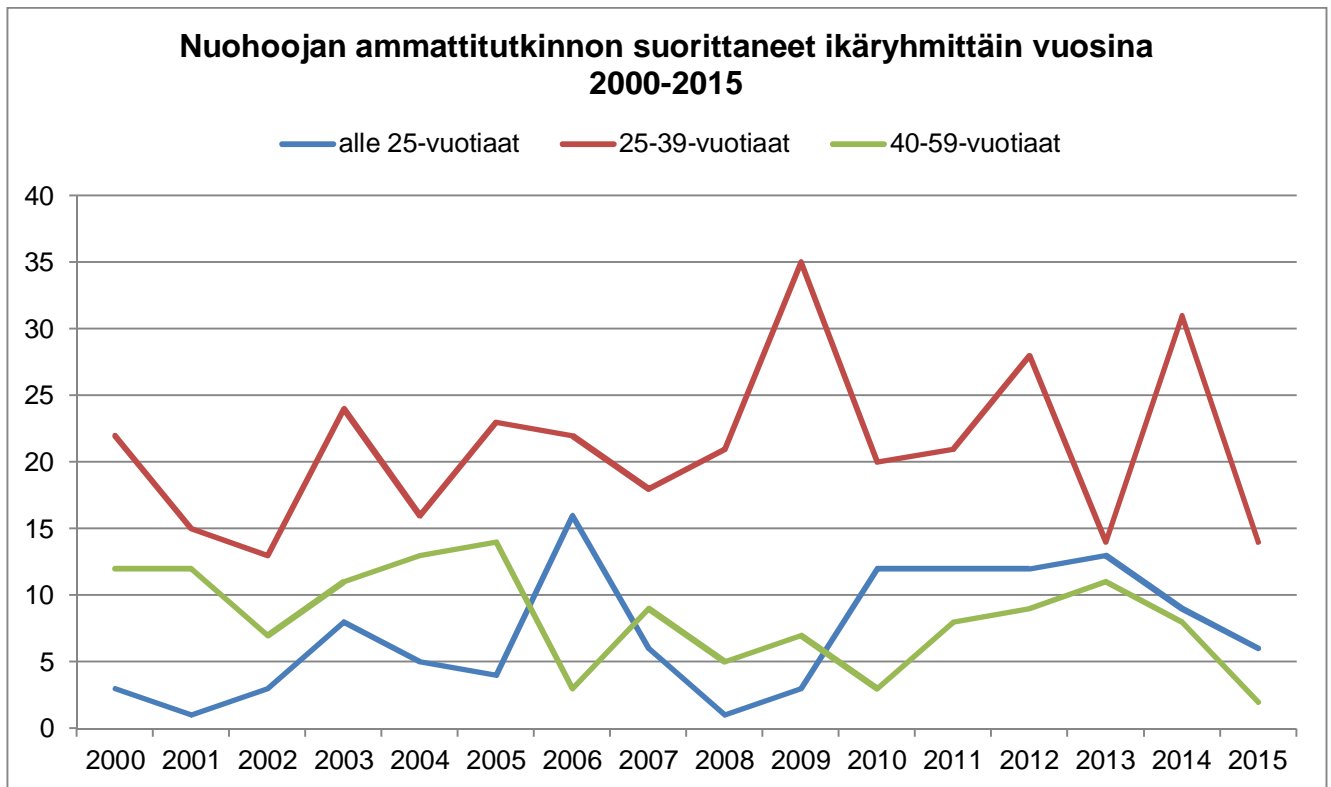
Lähde: Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen.

Nuohousalan Keskusliiton tietojen mukaan vuonna 2016 nuohoojan ammattitutkinnon on suorittanut 26 henkilöä ja nuohoojamestarin erikoisammattitutkinnon yksi henkilö.

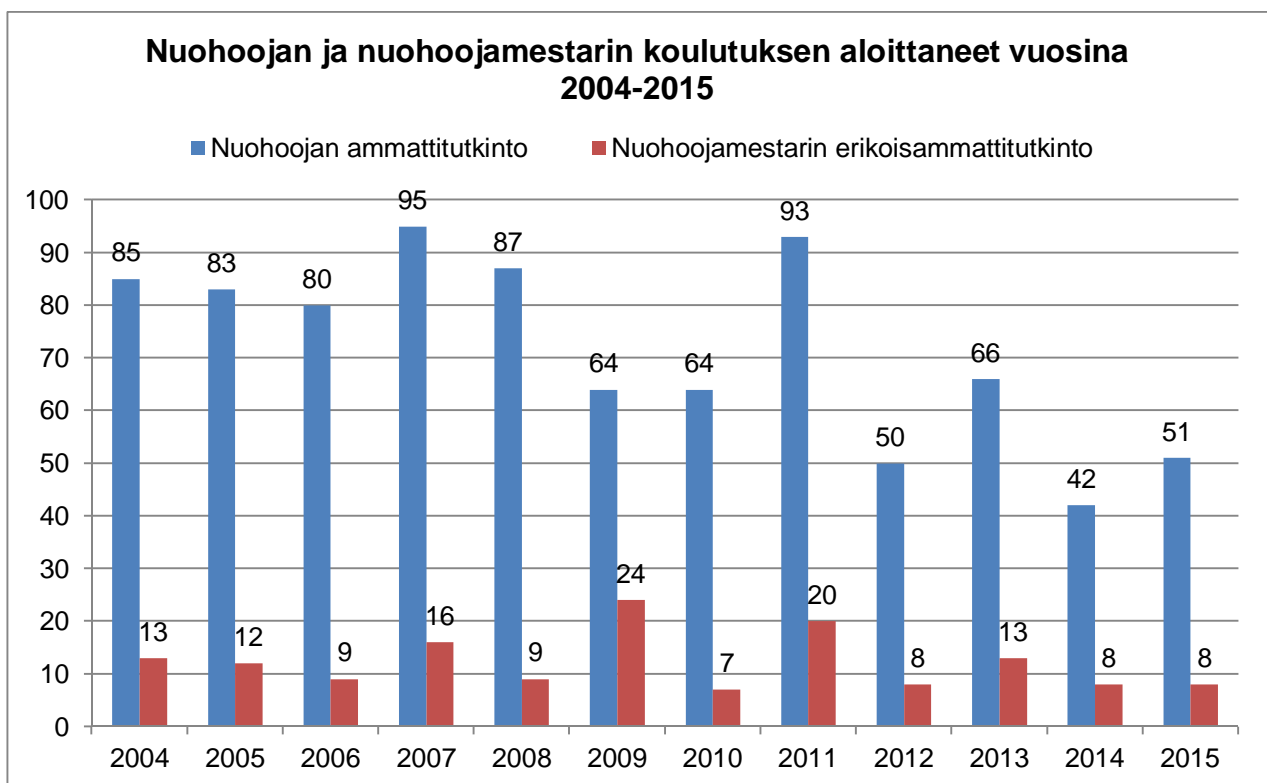
Uudet oppisopimuskoulutettavat ovat pääsääntöisesti vanhempia kuin ammatillista peruskoulutusta normaalisti opiskelevat. Useimmat ovat ammatinvaihtajia, joilla on jo jokin pohjakoulutus. Yleensä nuohoojan ammattitutkinnon suorittaminen oppisopimuskoulutuksena kestää noin kaksi vuotta. Nuohousalan Keskusliiton arvion mukaan oppisopimusoppilaita on tällä hetkellä lähes 100.

Nuohousalan Keskusliiton arvion mukaan alalta poistuu vuosittain noin 50-60 henkilöä joko eläkkeelle tai muille aloille.

Nuohoojan koulutuksen aloittaneiden ja tutkinnon suorittaneiden lukumääristä voidaan arvioida, että lähes 40 % koulutuksen aloittaneista jättää jostain syystä koulutuksen kesken.

Kuva 13: Nuohoojan ammattitutkinnon suorittaneet ikäryhmittäin vuosina 2000–2015.
Lähde: Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen.

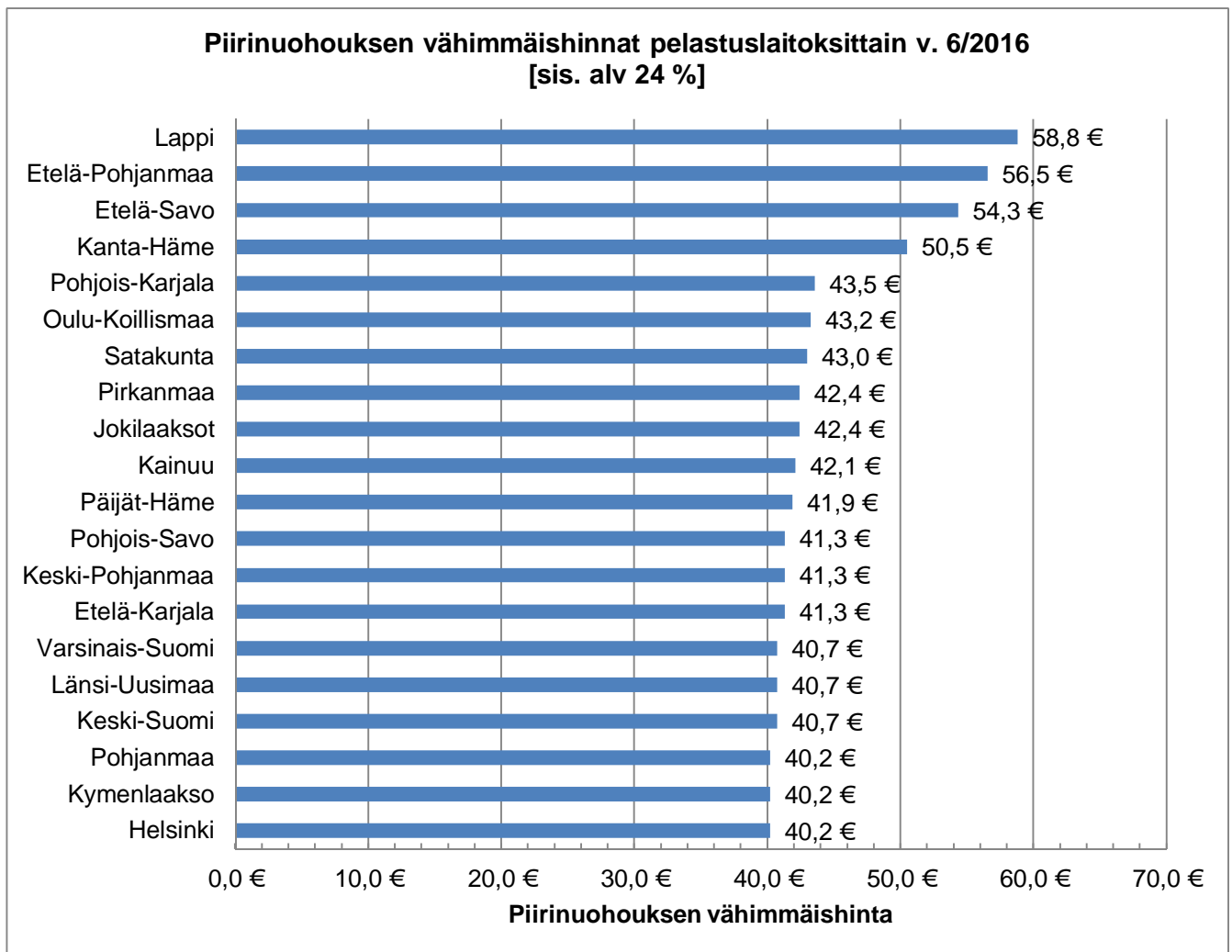
Kuva 14: Vuosina 2004–2015 nuohoojan ammattitutkinnon ja nuohoojamestarin erikoisammattitutkinnon koulutuksen aloittaneet.
Lähde: Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen.

Nuohouksen hinta

Piirinuohouksessa pelastuslaitos on päättänyt alueella käytettävän nuohoustaksan. Nuohousmaksut koostuvat eri toimenpiteille määritetyistä yksikkömääristä ja kiinteästä yksikköhinnasta. Taksapäätöksissä on päätetty verottomasta yksikköhinnasta ja veloitettavasta minimiyksikkömäärästä. Nuohousyritys lisää laskutettavaan summaan kulloinkin voimassa olevan arvonlisävero-osuuden (nyt alv 24 %). Lähtökohtaisesti pelastustoimen alueet ovat tarkistaneet yksikköhintaa vuosittain.

Yksikkömäärien osalta taksapäätöksissä usein viitataan Nuohousalan Keskusliiton malliin nuohouksen yksikkömääristä. Pelastustoimen alueiden taksapäätöksissä minimiyksikkömäärä on pääsääntöisesti 45 yksikköä, mikä sisältää vähintään yhden tulisijan ja hormin puhdistuksen ja tarkastuksen. Kolmella pelastustoimen alueella minimiyksikkömäärä on 60 yksikköä (Etelä-Savo, Etelä-Pohjanmaa ja Lappi) ja yhdellä 55 yksikköä (Kanta-Häme).

Verottomat yksikköhinnat vaihtelevat nykyisin 0,72–0,79 euron välillä eli alueiden väliset erot ovat nimellisiä. Kolmella pelastustoimen alueella on käytössä kaksi eri taksaa pitkien etäisyyksien takia (Kainuu, Oulu-Koillismaa, Lappi).

Kuva 15: Piirinuohouksen vähimmäistaksat pelastuslaitoksittain on laskettu kertomalla alueen minimiyksikkömäärä yksikköhinnalla sekä lisäämällä arvonlisäveron osuus. Vähimmäisnuohous kattaa pääsääntöisesti yhden tulisijan nuohouksen hormoneineen. Käytännössä alueiden väliset hintaerot johtuvat eroista minimiyksikkömäärissä.
Lähde: Pelastuslaitosten ilmoittamat tiedot 5/2016

Piirinuohousjärjestelmässä asiakas on saanut palvelun samaan hintaan koko alueella asuinpaikasta riippumatta. Maaseutumaisilla alueilla puuta poltetaan enemmän kuin taajamissa ja siten työtä yhden tulijan nuohoamisessa on enemmän.

Piirinuohoustaksan mukaisesti nuohoustyöstä perittävä hinta on kuitenkin ollut sama pääasiallisena lämmityksenä käytetyllä tulisijalla kuin taajaman rivitalon avotakalla.

Nuohoojat ovat arvioineet, että nykyisessä nuohousyksikön hinnassa olisi tällä hetkellä korotustarvetta noin 15–25 %. Tällaiset korotukset tarkoittaisivat yhden tulisijan ja savuhormin nuohouksen maksavan jatkossa Helsingissä noin 50 euroa ja Lapissa 75 euroa. Kuluttaja-asiamiehen aikaisemmin tekemien linjausten mukaan keskimäärin alle 15 prosentin hinnankorotuksia ei voida pitää kohtuuttomina.

Tilastokeskuksen mukaan kiinteistöjen ylläpitokustannukset nousivat keskimäärin 2,2 prosenttia vuoden 2016 viimeisellä neljänneksellä vuoden 2015 vastaavasta ajanjaksosta. Nuohouspalvelujen osalta kiinteistöjen ylläpitokustannuksista ovat relevantteja esim. kunnossapitopalvelujen kustannusten nousu 1,1 % ja työkustannusten nousu 2,7 %, koska nuohouspalveluissa työn osuus kokonaiskustannuksista on merkittävä.